

Diarienummer N2017/05430/TIF

201711329

Näringsdepartementet

Remiss Förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029

IQ Samhällsbyggnad har inbjudits att lämna synpunkter på rubricerad remiss, dock i ett sent skede då vi inte fanns med på den ursprungliga sändlistan. Vi tackar för möjligheten och lämnar härmed följande synpunkter, som främst fokuserar på forsknings- och innovationsfrågor (FoI).

De samhällsutmaningar som samhället står inför ställer krav på en ökad samverkan mellan akademi, näringsliv, offentlig och ideell sektor. Inte minst är FoI viktiga pusselbitar i arbetet med att möta samhällsutmaningarna. Därför är det viktigt att statens anslag till FoI ökar och att en långsiktig FoI-verksamhet bedrivs för att utveckla transportsystemet. Vi välkomnar att Trafikverket lyfter behovet av forskning och innovation och noterar med glädje att förslaget till plan utgår från en höjd anslagsnivå för FoI.

Prioritering av forskning- och innovationsområden

Trafikverket föreslår i sitt förslag till nationell plan fyra prioriterade FoI-områden:

- Omställningen till ett klimatanpassat och fossilfritt transportsystem
- Robust och säker infrastruktur i det digitaliserade samhället
- Ett effektivt och sammanhållet transportsystem för näringsliv och medborgare
- Ett jämställt och inkluderande transportsystem för landsbygd och stad

IQ Samhällsbyggnad instämmer i dessa prioriteringar. Vi hade dock gärna sett en tydligare koppling till FN:s Globala mål för ett hållbart samhälle – Agenda 2030, speciellt till mål 11 *Hållbara städer och samhällen*.

Ökat fokus på innovation och implementering

I sitt förslag lyfter Trafikverket att utveckling och implementering av innovationer och forskningsresultat ska främjas inom myndighetens alla verksamhetsområden och föreslår åtgärder för att höja utvecklingstakten och öka implementeringen av forskningsresultat. IQ Samhällsbyggnad instämmer till fullo i detta arbetssätt som överensstämmer med de förslag om ökat nyttiggörande, vilka vi framförde i vårt underlag till den forskningspolitiska propositionen¹.

¹ http://www.iqs.se/library/1088/foi_inspel_2016_iqs_151102_webb.pdf

Riktade initiativ till kunskapsutveckling inom prioriterade områden

IQ Samhällsbyggnad delar Trafikverkets bild av att satsningar på kompetensförstärkning och kunskapsuppbyggnad hos de svenska lärosätena behövs. Hur detta ska ske anges inte annat än i termer av riktade satsningar.

Här vill vi poängtera att det är viktigt att inte bara fokusera på grundutbildning utan även se till att forskning inom relevanta områden utvecklas och via undervisande forskare kommer studenterna till godo. Planeringen för investeringar inom infrastruktur bör synkroniseras med satsningar inom utbildningsväsendet. En ökad rörlighet mellan akademi, näringsliv och myndigheter stärker också förmågan att skapa förståelse för utbildningsbehoven. En del av de planerade insatserna bör riktas mot universitetens och högskolornas engagemang i fort- och vidareutbildning av redan yrkesverksamma. I en tid av snabb förändring, inte minst driven av digitaliseringen, behövs ett livslångt lärande.

Mobilisering genom gemensamma agendor och program för systeminnovationer

För att lösa stora och angelägna samhällsutmaningar krävs ett brett angreppssätt och en bred samverkan. FoI är här viktiga pusselbitar för att nå framgång. IQ Samhällsbyggnad delar bilden av att samverkan inom FoI krävs, dels med närliggande sektorer, dels mellan olika forskningsdiscipliner och mellan akademien, industrin och det offentliga.

Vi saknar dock det internationella perspektivet på hur Trafikverket ska mobilisera inom FoI. Att delta i internationella FoI-program och projekt är viktigt ur flera perspektiv, inte minst för att hämta hem kunskap från andra länder men också för att sprida svensk kunskap och lösningar utomlands. Transportsektorn styrs också i mycket hög grad av internationella regler och standarder.

Särskild satsning på test och demonstration

Den forskningspolitiska propositionen² innehåller stora satsningar på test- och demonstrationsmiljöer. I ett underlag till propositionen³ lyfter även IQ Samhällsbyggnad behovet av stöd till tester, demonstrationer och experiment. Vi ser med glädje att Trafikverket avser att göra en särskild satsning på test och demonstration. Vi ser dock att regelverket som möjliggör att ny teknik testas i testbäddar behöver utvecklas.

Större fokus på förkommersiell upphandling

I planförslaget lyfter Trafikverket förkommersiell upphandling som ett fokusområde och verktyg för att anskaffa FoI-arbete på ett nytt sätt. Den offentliga sektorn i allmänhet och Trafikverket i synnerhet är en stor och viktig beställare inom samhällsbyggandet. Här skulle Trafikverket kunna gå i bräschen genom att även tillämpa andra nya upphandlingsformer, som till exempel innovationsupphandlingar, och anamma nya innovationer som "första kund". I förslaget till plan står mycket litet att läsa om innovationsupphandling och vi efterlyser ett större fokus på detta.

² Regeringens proposition 2016/17:50. Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft

³ http://www.iqs.se/library/1088/foi_inspel_2016_iqs_151102_webb.pdf

Trafikverket är ett gott exempel på hur myndigheter kan agera som föregångare i upphandlingar och som "första kund" att använda ny teknik. Trafikverkets krav på att BIM (building information modelling) används i alla investeringsprojekt, gjorde att fler beställare följde efter och snart är det en självklarhet för sektorn att tillämpa BIM, vilket ger stora effektiviseringar i byggande och drift.

Eva Schelin

VD IQ Samhällsbyggnad

Om IQ Samhällsbyggnad

IQ Samhällsbyggnad är en unik medlemsorganisation för företag och organisationer i samhällsbyggnadssektorn som är intresserade av forskning och innovation. Vi kombinerar forsknings- och innovationsfrågor med gränsöverskridande samverkan och verkar i skärningspunkten mellan näringsliv, politik, civilsamhälle och akademi. Tillsammans skapar vi i IQ Samhällsbyggnad samhällsnytta genom ökad kompetens och fler innovationer inom samhällsbyggandet. Vi gör detta genom att i tät dialog med våra medlemmar och det omgivande samhället:

- Påverka och initiera forskning och innovation
- Samla och mobilisera sektorn
- Leda och samordna forskningsprogram och utvecklingsprojekt
- Främja nyttiggörande

Då IQ Samhällsbyggnad är en organisation med bredd – med drygt 110 medlemmar från hela samhällsbyggnadssektorn – för vi hela sektorns talan när det gäller FoI-frågor. Förankringen inom branschorganisationerna är därtill mycket god, och med tanke på den mängd aktörer som dessa organisationer i sin tur företräder, kan IQ Samhällsbyggnad indirekt sägas företräda långt fler medlemmar än de 110 aktörerna. Läs mer om oss på www.iqs.se.